

ČESTA PITANJA UPUĆENA AGENCIJI ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

1. Tko se smatra poduzetnikom u smislu odredaba ZZTN-a?

Poduzetnikom se smatraju trgovačka društva, trgovci pojedinci, obrtnici i druge pravne i fizičke osobe, koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u prometu robe i/ili usluga. Odredbe ZZTN-a primjenjuju se odgovarajuće i na svaku pravnu i fizičku osobu koja na tržištu ostvari povremeni ili jednokratni promet robe i/ili usluga, te na pravne i fizičke osobe sa sjedištem i prebivalištem u inozemstvu, ako njihovo sudjelovanje u prometu robe i/ili usluga proizvodi učinak na domaćem tržištu.

2. Protiv koga se može podnijeti zahtjev zbog povrede odredba ZZTN-a?

Zahtjev zbog povrede odredaba ZZTN-a može se podnijeti protiv svih osoba koje su kao adresati navedeni u odredbama ZZTN-a, u prvom redu protiv poduzetnika, udruženja poduzetnika, te pravnih osoba čiji su osnivači ili imatelji udjela ili dionica država, odnosno jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave. Na jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili primjerice udruge kao pravne osobe koje nisu primarno osnovane radi stjecanja dobiti, ako jednokratno obavljaju gospodarsku djelatnost, također će se primjenjivati ZZTN.

3. Je li Agencija dužna temeljem zahtjeva pokrenuti postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja u svakom slučaju?

Nije. Po primitku zahtjeva, Agencija prvo prikuplja podatke i obavijesti od poduzetnika o stanju na pojedinim tržištima, te prije donošenja zaključka o pokretanju postupka u svakom pojedinom slučaju nastoji postići ponovnu uspostavu učinkovitoga tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, ako je to u javnom interesu, i nije riječ o značajnom sprječavanju, ograničavanju i narušavanju tržišnog natjecanja. Na temelju svih podataka dostavljenih uz zahtjev Agencija donosi zaključak, primjerice, o pokretanju postupka ocjene sporazuma radi utvrđivanja jesu li ispunjeni uvjeti za njegovo pojedinačno izuzeće od zabrane, ili je u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu, ili pak o pokretanju postupka utvrđivanja zlorabice vladajućeg položaja poduzetnika. Agencija može ocijeniti je li riječ o zabranjenom sporazumu ili zlorabi vladajućeg položaja tek detaljnom pravnom i ekonomskom analizom nakon dostave svih relevantnih podataka u svakom pojedinom slučaju.

4. Kako se utvrđuje mjerodavno tržište?

Mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području. Svrha utvrđivanja mjerodavnog tržišta je određivanje proizvoda kojima se poduzetnici tržišno natječu, te područja na kojem se natječu. Dakle, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, dok mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Republike Hrvatske, na kojem se konkurenti natječu u prodaji i/ili nabavi proizvoda. Mjerodavno tržište uvijek se utvrđuje za svaki poseban slučaj.

5. Štite li odredbe ZZTN-a krajnjeg potrošača?

Da. Iako je primarni cilj i svrha zaštite tržišnog natjecanja kao temelja tržišnog gospodarstva osigurati ravnopravni položaj svih poduzetnika na tržištu, učinkovitom provedbom tržišnog natjecanja potrošači ostvaruju korist prije svega kroz niže cijene, većim izborom proizvoda i usluga, inovacijama, opskrbom potrebnim količinama proizvoda i usluga itd.

6. Razgraničenje nadležnosti Agencije i Uprave za javnu nabavu te Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave?

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) nije nadležna za utvrđivanje sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja u postupcima javne nabave, budući da je to područje uređeno posebnim propisima koji reguliraju postupke javne nabave u nadležnosti drugih tijela.

Agencija može provesti postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zbog postojanja indicija kako je npr. ponuda posljedica postupanja protivnog propisima o zaštiti tržišnog natjecanja ili, ako je naručitelj kasnije postupajući na tržištu postupio protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

7. Koje cijene su sporne u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja?

Sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sporne su fiksne ili minimalne cijene koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane u sporazumima. No, dopušteno je da dobavljač odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu. Određivanje fiksnih ili minimalnih prodajnih cijena u ugovorima o prodaji predstavlja tzv. vertikalno ograničenja sporazuma.

8. Jesu li dampinške cijene suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja?

Nisu. Problem doppinga uređen je Zakonom o trgovini, te se propisi o tržišnom natjecanju ne bave ovom vrstom cijena. Naime, svaka jeftinija prodaja na tržištu ne znači u isto vrijeme i ograničavanje tržišnog natjecanja. Uz to, sa stajališta zaštite tržišnog natjecanja sličnost sa dampinškim cijenama imaju jedino tzv. predatorske cijene koje su pak po definiciji cijene koje nameću poduzetnici u vladajućem položaju na tržištu, a koje kratkoročno podrazumijevaju gubitke (poduzetnici posluju ispod razine troškova) kako bi eliminirali konkurente, ali dugoročno omogućuju naplaćivanje viših cijena.

9. Na koji način Agencija postupa s podacima koji predstavljaju poslovnu tajnu poduzetnika?

Postoji obveza poduzetnika dostavljati Agenciji podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu, a sukladno čl. 51. ZZTN-a, predsjednik i članovi Vijeća te zaposlenici Agencije dužni su čuvati poslovnu tajnu, bez obzira na način na koji su je doznali, a obveza čuvanja takve tajne traje i nakon prestanka rada u Agenciji. Pri tome se poslovnom tajnom smatra sve ono što je kao poslovna tajna određeno zakonom ili drugim propisom, općim aktom ili drugim aktom poduzetnika, te sve ono što su poduzetnici posebno označili kao poslovnu, odnosno službenu tajnu.

10. Visina tržišnog udjela ili kada postoji obveza prijave koncentracije poduzetnika Agenciji?

Tržišni udjel svakog od poduzetnika koji djeluju na nekom mjerodavnom tržištu izračunava se na temelju njihovih tržišnih udjela u proizvodnji i/ili prodaji mjerodavnog proizvoda na mjerodavnom tržištu u određenom razdoblju, u pravilu godišnje.

Konkretno, tržišni udjel poduzetnika na određenom mjerodavnom tržištu izračunava se na temelju vrijednosti proizvodnje i/ili prodaje (izražene u kunama) i to uvijek bez PDV-a i rabata, ili na temelju obujma odnosno količine proizvodnje i/ili prodaje izražene u broju komada ili drugim primjerenim mjernim jedinicama.

Navedene podatke prikuplja Agencija u vlastitim istraživanjima određenog mjerodavnog tržišta, te u svakom pojedinačnom predmetu koji pokreće, bez obzira odnosi li se to na ocjenu dopuštenosti koncentracije poduzetnika, ocjenu sporazuma poduzetnika ili pak na utvrđivanje zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika. Također, podatke su dužni dostavljati sami poduzetnici u okviru konkretnog predmeta, dok u prikupljanju podataka Agencija surađuje i s Hrvatskom gospodarskom komorom, Carinskom upravom te raznim gospodarskim udruženjima.

11. Je li postojanje vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu suprotno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja?

Nije. Samo postojanje vladajućeg položaja nije zabranjeno, zabranjena je zlouporaba tog položaja. Uz to, smatra se da poduzetnik s većom tržišnom snagom koji se nalazi u vladajućem položaju ima veću odgovornost u postupanju prema drugim sudionicima na tržištu.

12. Kada primjena popusta u cijenama predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja?

Sa stajališta propisa o tržišnom natjecanju primjena popusta u cijenama čija je visina uvjetovana prethodno ostvarenim prometom u određenom, duljem vremenskom razdoblju i obvezom kupca da proizvode nabavlja isključivo od određenog proizvođača ili dobavljača (tzv. popust za vjernost) i popusti koji ovise o količini buduće ostvarene prodaje od strane kupca u određenom, dužem vremenskom razdoblju (tzv. ciljani popust) zabranjeni su jer imaju za posljedicu jačanje vladajućeg položaja proizvođača ili dobavljača time što se kupci radi ostvarivanja popusta vezuju isključivo uz tog proizvođača ili dobavljača, a dovode i do zatvaranja tržišta ulasku potencijalnih konkurenata. Za razliku od toga, tzv. količinski popusti koji se dodjeljuju po pojedinim narudžbama, ukoliko su transparentni, uobičajeni i dopušteni, u pravilu su sukladni propisima o tržišnom natjecanju jer imaju opravdanje u smanjenju troškova proizvodnje ili distribucije, te se javljaju kao rezultat uštede zbog narudžbe veće količine proizvoda ili usluga.

13. Dopuštenost paralelnog uvoza proizvoda putem pasivne prodaje i zaštita prava intelektualnog vlasništva u odnosu na zaštitu tržišnog natjecanja?

ZZTN nema odredbu koja bi izravno uređivala pitanje prava intelektualnog vlasništva. No, u članku 11. ZZTN-a kojim se uređuju uvjeti za skupna izuzeća sporazuma, navode se i sporazumi o transferu tehnologije, licenci i *know-howu*, a u podzakonskim propisima o pravu tržišnog natjecanja podredno se javljaju pitanja prava intelektualnog vlasništva. Tako se, primjerice, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije primjenjuje na ugovore o licenci i druge sporazume koji sadrže prava intelektualnog vlasništva, a koji su izravno povezani s proizvodnjom predmeta ugovora.

Do sukoba između prava tržišnog natjecanja i prava intelektualnog vlasništva dolazi najčešće u primjeni nacionalnih propisa o zaštiti žiga i propisa o pitanjima zaštite tržišnog natjecanja, kod paralelnog uvoza proizvoda zaštićenih žigom. Poduzetnici svoje proizvode zaštićuju žigom te time štite odnosno zatvaraju nacionalni teritorij od uvoza. Naime, sa stajališta tržišnog natjecanja, ugovaranje zabrane aktivne i pasivne prodaje predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja jer može dovesti do apsolutne teritorijalne zaštite pojedinih distributera. Apsolutna teritorijalna zaštita omogućuje takvom distributeru stvaranje vladajućeg položaja na tržištu i određivanje visokih cijena iznad kompetitivne cijene. Međutim, ukoliko je riječ o paralelnom uvozu proizvoda putem pasivne prodaje na istom zemljopisnom području na kojem već djeluje isključivi distributer za istu vrstu proizvoda, tada je sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja dopušten paralelni uvoz.

DRŽAVNE POTPORE

1. Tko može biti davatelj državne potpore, a tko korisnik?

Davatelj državne potpore je Republika Hrvatska putem ovlaštenih pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave, jedinica lokalne samouprave, jedinica lokalne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje ili upravlja državnim potporama u smislu Zakona o državnim potporama. Korisnikom državne potpore mogu biti fizičke i pravne osobe, koje obavljajući gospodarsku djelatnost, sudjeluju u prometu robe i usluga, a koriste neki od oblika državnih potpora.

2. Koja je uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u sustavu državnih potpora?

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, odobrava i nadzire provedbu državnih potpora te nalaže povrat potpora koje su dane ili korištene protivno propisima.

3. Na koje se sve načine može dodijeliti državna potpora? Koja je razlika između pojedinačne državne potpore i programa državne potpore?

U okviru raznih kategorija državnih potpora, ista se može dodijeliti putem različitih instrumenata državnih potpora, koje možemo podijeliti u četiri osnovne skupine:

- a) subvencije i porezna izuzeća,
- b) udjele u temeljnom kapitalu,
- c) povoljnije zajmove od tržišnih i porezni dug, te
- d) jamstva.

Program državne potpore podrazumijeva akt temeljem kojeg se, bez potrebe za dodatnim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima dodjeljuju pojedinačne državne potpore i akt temeljem kojeg se državna potpora koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

Pojedinačnom se pak državnim potporom smatra ona državna potpora koja nije dodijeljena temeljem programa državne potpore, već se isključivo odnosi na određenog korisnika.

4. Za koje se namjene može dodijeliti državna potpora za male i srednje poduzetnike?

Državna potpora za male i srednje poduzetnike može se dodijeliti za ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu, otvaranje novih radnih mjesta povezana s ulaganjem, za savjetodavne usluge te za prvo sudjelovanje na sajmovima i izložbama.

5. Za koje namjene i kome se ne mogu dodijeliti državne potpore male vrijednosti?

Državna potpora male vrijednosti može se dodijeliti za sve namjene, osim za:

- aktivnosti koje su vezane uz izvoz prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno za djelatnosti koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama, uspostavom i funkcioniranjem distribucijske mreže ili za druge tekuće troškove koje su vezani za izvoz,
- *de minimis* potpora ne može biti dodijeljena ako je uvjetovana korištenjem domaćih u odnosu na uvezne proizvode,
- ne može se dodijeliti za nabavu vozila za cestovni prijevoz tereta koja se dodjeljuje poduzetnicima koji obavljaju cestovni prijevoz za najamninu ili naknadu, te
- poduzetniku u teškoćama.

6. Tko vodi evidenciju o dodijeljenim državnim potporama male vrijednosti? Postoji li središnje tijelo i registar takvih potpora?

Svaki davatelj državne potpore male vrijednosti u obvezi je voditi evidenciju o dodijeljenim državnim potporama male vrijednosti, te o istima čuvati podatke deset godina od dana dodjele. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem dostavljenih obavijesti o dodijeljenim državnim potporama od strane davatelja, vodi središnju bazu dodijeljenih državnih potpora male vrijednosti.

7. Za koje se namjene mogu dodijeliti regionalne potpore?

Regionalne potpore namijenjene su za projekte početnih ulaganja, u što se ubraja materijalna i nematerijalna imovina, osnivanje novih poslovnih djelatnosti, proširenje postojeće poslovne aktivnosti, širenje raznolikosti proizvodnje poslovne djelatnosti u smislu novih dodatnih proizvoda, te za temeljnu promjenu sveukupnog proizvodnog procesa postojeće djelatnosti.

8. Za koje se sve namjene mogu dodijeliti državne potpore za zaštitu okoliša?

Državne potpore namijenjene su zaštiti okoliša, otklanjanju ili sprečavanju šteta nanesenih okolišu i prirodnim izvorima, postizanju standarda zaštite okoliša ili poticanju racionalnog korištenja prirode i njezinih dobara, te za postizanje energetske učinkovitosti.

9. Što predstavljaju opravdani troškovi za zaštitu okoliša?

Opravdani troškovi se strogo ograničavaju na dodatne troškove ulaganja koji su potrebni za postizanje ciljeva zaštite okoliša, otklanjanje ili sprečavanje šteta nanesenih okolišu i prirodnim izvorima, postizanje standarda zaštite okoliša ili poticanje racionalnog korištenja prirode i njezinih dobara, te za postizanje energetske učinkovitosti.

10. Što predstavlja državna potpora za restrukturiranje, kome se može dodijeliti?

Državna potpora za sanaciju i restrukturiranje namijenjena je isključivo poduzetnicima u teškoćama. Poduzetnik u teškoćama je poduzetnik koji nije sposoban vlastitim sredstvima ili sredstvima koja može pribaviti od svojih vlasnika/dioničara ili vjerovnika spriječiti gubitke, a koji bi, bez vanjske intervencije države, gotovo sigurno kratkoročno ili srednjoročno ugrozili njegov opstanak.

Smatra se da je poduzetnik u teškoćama osobito i u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću, ako je više od polovice iskazanog kapitala nestalo te više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci;
- b) u slučaju trgovačkog društva u kojem su neki članovi neograničeno odgovorni za obveze društva, ako je više od polovice kapitala prikazanog u financijskim izvještajima trgovačkog društva nestalo te više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci;
- c) u slučaju bilo kojeg oblika trgovačkog društva ako temeljem nacionalnih propisa ispunjava uvjete za pokretanje stečajnog postupka.

Također, poduzetnik će se smatrati poduzetnikom u teškoćama ukoliko su prisutni tipični pokazatelji kao što su rast gubitaka, smanjenje ukupnog prihoda, rast zaliha, višak kapaciteta, smanjenje novčanih tijekova, rast duga, porast troškova kamata i pad ili nulta neto vrijednost imovine.

11. Pojam i sadržaj programa restrukturiranja?

Preduvjet za dodjelu državne potpore za sanaciju i restrukturiranje je izrađen program restrukturiranja, koji će jamčiti održivost (rentabilnost). On mora trajati što je kraće moguće, mora ponovo uspostaviti dugoročnu održivost nakon razumnog vremenskog razdoblja i to na temelju realnih pretpostavki o budućim uvjetima poslovanja. Mora uključivati i istraživanje tržišta, mjere unutar poduzetnika koje jamče održivost, napuštanje djelatnosti koje bi i nakon procesa restrukturiranja donosile gubitke.

Također, program restrukturiranja mora predviđati vlastiti doprinos poduzetnika procesu restrukturiranja ovisno o njegovoj kategoriji (mali, srednji ili veliki poduzetnik), odnosno mora obuhvatiti i kompenzacijske mjere.